

REGERINGSKANSLIET

Utrikesdepartementet

Mänskliga rättigheter i Etiopien 2002

---

1. Sammanfattning

Etiopien är ett av världens fattigaste länder. Med en BNP per invånare på omkring USD100 ligger landet på plats 158 av 162 länder på FN:s index från 2001 över mänsklig levnadsstandard. Konstitutionen från 1994 tillgodoser flertalet krav vad gäller respekt för mänskliga rättigheter. Bristen på ekonomiska resurser påverkar emellertid i hög grad förmågan att svara upp mot dessa krav.

Demokratiska traditioner saknas och berörda institutioner är svaga. Lagstiftningen är ofta ålderdomlig och svåröverskådlig. Rättsväsendet lider svårt av resursbrist. Förvaltningen är mer inriktad på att utöva kontroll än att ge service till medborgarna. Dessa brister har erkänts av regeringen, reformer planeras och lagstiftning omarbetas.

Under 2001 skedde lokalval i flera distrikt i landets södra region men med inslag av fusk, i några distrikt underkändes valen av valkommissionen och fick göras om. Lokala maktinnehavare och anhängare till regeringskoalitionen EPRDF samarbetar med polis och domstolar för att trakassera politiska motståndare i distrikt där oppositionen har en stark ställning. Flera demonstrationer under 2001 och första halvåret 2002 riktade mot myndigheterna slogs ned av säkerhetsstyrkorna med stor brutalitet och åtskilliga döda. Konflikter mellan etniska grupper synes öka.

Samtidigt kan vissa steg noteras i riktning mot ökad öppenhet. Oppositionspartierna erkänns och tillåts verka, även om de hålls hårt av myndigheterna. En fri press kritiserar öppet regeringen, även om den iakttagit viss självcensur. Enskilda organisationer verkar för mänskliga rättigheter, även om några av dem har trakasserats av myndigheterna. ICRC är verksamt och aktivt i kontakterna med säkerhetsfångar.

När kriget med Eritrea nu är avslutat minskar försvarsutgifterna kraftigt samtidigt som fattigdomsrelaterade utgifter avseende jordbruk, hälsovård och

undervisning ökar i motsvarande grad. Deportationer av eritreaner inträffade senast i mars 2002 och synes därefter ha upphört.

2. Ratifikationsläget avseende konventioner om mänskliga rättigheter

Etiopien har ratificerat Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (CESCR), Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (CCPR), Internationella konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering (CERD), Konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (CEDAW, med reservation för artikel 29.1), Konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (CAT), Konventionen om barnets rättigheter (CRC) och Flyktingkonventionen (med reservation för artiklarna 8,9,17.2 och 22.1). Etiopien har även anslutit sig till den Afrikanska stadgan om mänskliga rättigheter och folkens rättigheter och skrivit på protokollet för inrättande av en afrikansk mänskliga rättighets-domstol.

Med sin anslutning till de internationella konventionerna har landets regering ingått internationella förpliktelser om efterlevnad av de mänskliga rättigheterna. Konstitutionen är också fullgod i detta avseende. Problemet är att lagstiftningen i många fall är ålderdomlig och inte har anpassats till konstitutionens innehåll. Civilrättslagstiftningen är från 1960 och strafflagen från 1957, men dessa lagar är nu under omarbetning. Befintlig lagstiftning ger polisen stor makt att t.ex. kvarhålla häktade under lång tid. Rättsvårdande myndigheter saknar ofta kännedom om internationella åtaganden. Deras kapacitet att fullfölja sina uppgifter är på grund av resursbrist begränsad.

Etiopien släpar efter vad gäller sina åtaganden om rapportering till de konventionsknutna kommittéerna, detta med undantag från konventionen om barnets rättigheter.

3. Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Trots uttalade ambitioner från statsmakterna förekommer brott mot individens rättigheter. Missnöjesyttringar riktade mot myndigheterna slås ned av säkerhetsstyrkorna med stor brutalitet och många dödsoffer som följd. Demonstrationer förklaras regelmässigt olagliga och därefter får polisen order att skingra dem. Polisen saknar utbildning och utrustning för att kontrollera demonstrationer och tar därför till skjutvapnen. Vid kravaller i Addis Abeba i april 2001 dödades ca 40 personer och flera hundra sårades. Sedan dess har liknande händelser inträffat på flera platser, senast i Awassa i maj 2002 då en ursprungligen fredlig demonstration resulterade i 30-40 dödsoffer.

Under det senaste året har konflikter uppstått i anslutning till lokalval, särskilt i den etniskt sammansatta södra regionen. Politiskt valda befattningshavare är ovilliga att lämna ifrån sig sina arbeten i samband med lokala val. Detta har lett

till sammandrabbningar där myndigheterna tagit säkerhetsstyrkorna till hjälp och förorsakat åtskilliga dödsoffer (se vidare avsnitt 16).

Arresterade kan bli föremål för brutal behandling av polisen. Det finns inga uppgifter om aktuella s.k. "försvinnanden". Arresteringar sker ofta nattetid och utan att berörda personer får möjlighet meddela sig med anhöriga eller advokat. Polisen har enligt lag möjlighet att förlänga häktningen under mycket lång tid. I maj 2001 infördes en ny lag som förbjuder borgen i korruptionsmål. Under 1998 – 2000 deporterades c:a 75 000 eritreaner ofta under brutala former, men detta har därefter i stort sett upphört. Den senaste kända deportationen inträffade i mars 2002, då 86 personer transporterades från Tigray i norr till Eritrea.

Antalet säkerhetsfångar kan uppskattas till 8 – 9 000. ICRC har kännedom om 2 800, flertalet beskyllda för samröre med OLF, som hålls i civila fängelser. Dessutom finns 1 900 fängslade för svåra brott begångna under den förra militärregimen. Flera av dessa har dömts i de rättegångar som alltjämt pågår, andra avvaktar fortfarande rättegång. Därtill kommer kanske 3-4 000 som hålles i militärläger och som ICRC inte har tillträde till.

Fängelserna är enkla och överbefolkade men standarden är inte uppseendeväckande låg med hänsyn till landets utvecklingsnivå. Anhöriga får normalt besöka fångarna och ta med mat och andra förnödenheter.

Rapporter om slaveri saknas, även om det på landsbygden torde finnas flera fall av arbete under slaveriliknande former.

4. Dödsstraff

Domstolarna utdömer emellanåt dödsstraff för svåra brott som mord. Flera dödsstraff har utdömts i rättegångarna mot de som begick övergrepp under den förra militärregimen. I april 2002 dömdes fem medlemmar av den muslimska terroristorganisationen Al Itihad till döden för mord och bombdåd. Dödsdomar verkställs emellertid inte. Senast så skedde var 1998, strax efter utbrottet av kriget mot Eritrea, och då gällde det en eritrean som mördat en etiopisk krigshjälte. Verkställande av dödsstraff skall varje gång godkännas av landets president. Inhemsk opinion mot dödsstraffet saknas.

5. Rättssäkerhet

Domstolarnas oberoende från regeringsmakten är fastställd i konstitutionen. Domare utses och avskedas av de politiskt valda församlingarna. I praktiken förekommer det dock att myndigheterna manipulerar domstolarna och att politiskt inflytande är svårt att skilja från rättsskipningen. Viss ökad självständighet hos domstolarna har kunnat iakttas, t.ex. vid rättegångarna mot de

som häktades för påstådd subversiv verksamhet i samband med kravallerna i april 2001 och som i flertalet fall släpptes utan åtal.

Ett grundläggande problem är att rättsväsendet är svagt och underdimensionerat. Bristen är stor på domare och försvarsadvokater. Domarna är ofta unga, oerfarna och dåligt betalda, de skickliga övergår snart till mer lönsam privat praktik. Domstolarna saknar i flertalet fall datoriserade register och den administrativa hanteringen av mål är omständlig och tidsödande. Åtalade tvingas ofta tillbringa långa tider i häkte i avvaktan på rättegång.

Militärdomstolar eller andra specialdomstolar förekommer inte.

I princip har män och kvinnor samma tillgång till rättsväsendet. I realiteten är dock kvinnors möjligheter att få sin sak prövad begränsade, särskilt vad gäller äktenskapstvister. Vad gäller kvinnans rättsliga ställning i samband med miss-handel eller våldtäkt är diskrimineringen uppenbar och rotad i en traditionell syn på kvinnans roll (se vidare avsnitt 14).

Minimiåldern för att lagföras som vuxen är 18 år. Ungdomar i åldern 15-18 år skall dömas av särskilda ungdomsdomstolar. Ungdomsfängelse finns i Addis Abeba, men särskilt på landsbygden torde det vara vanligt att minderåriga hålls fängslade tillsammans med vuxna.

Det finns en enskild organisation som arbetar med att bevaka brott mot mänskliga rättigheter i Etiopien och som är erkänd av myndigheterna (*Ethiopian Human Rights Council, EHRCO*). Det finns även en organisation som effektivt bistår kvinnor i svårigheter med rättsväsendet (*Ethiopian Women's Lawyers Association, EWLA*).

Beslut har fattats om tillsättande av en ombudsman för mänskliga rättigheter som skall vara fristående från myndigheterna och ansvarig inför parlamentet. Budget har anvisats och en rekryteringsprocess pågår.

6. Personlig frihet

Godtyckliga frihetsberövanden förekommer, främst av politiska skäl. De som drabbas är därför oftast politiker med kopplingar till oppositionen. Frihetsberövanden utan juridisk grund förekommer även i samband med militärens operationer mot terroriströrelserna Al Itihad, ONLF och OLF. Om ett attentat i form av t.ex. en minsprängning inträffar arresteras ofta lokalbefolkningen i närheten och beskylls för samarbete med förövarna. De som mest drabbas är *oromos* eller etniska somalier.

I maj 2002 satt 1 580 eritreaner fängslade i lägret Dedessa. Av dessa var 1 340 krigsfångar som kvarhölls i strid med Geneve-konventionen som Etiopien har

anslutit sig till, de övriga 240 var civila. ICRC besöker lägret regelbundet och bedömer att dess standard är tillfredsställande. Dessutom fanns 520 krigsfångar som frigivits i Etiopien eller fått flyktingsstatus därför att de vägrar återvända till Eritrea.

Inrikes eller utrikes reserestriktioner förekommer i princip inte, utresevisum krävs vid utrikes resa och beviljas normalt. Medborgarna kan få pass på begäran, även om det byråkratiska krånglet kan vara avsevärt.

7. Strafffrihet

Strafffrihet avseende myndighetsmissbruk, särskilt från polisens sida, är vanligt förekommande. Det finns inga tecken på att bestraffningar har skett i samband med de ofta blodiga övergrepp som begåtts mot politiska motståndare i den södra regionen eller mot demonstranter. Det förekommer dock att poliser och fängvaktare, som begår övergrepp, arresteras och straffas.

Strafffrihet för övergrepp av myndighetspersoner har alltid förekommit i Etiopien, och medborgarna hyser en viss resignation inför detta.

8. Yttrande- och mediafrihet

Konstitutionen uppfyller höga krav vad gäller yttrande- och mediafrihet. I praktiken förekommer dock vissa inskränkningar.

Det finns en tämligen vital fri press med ca 28 tidningar på lokalspråket *amharinja*, en på lokalspråket *tigrinja* samt åtta regelbundet utkommande tidningar på engelska. Dessa har en upplaga på 2 - 20 000 exemplar vardera. Regeringskoalitionen EPRDF ger ut en dagstidning på engelska samt andra tidningar på de viktigaste lokala språken med en sammanlagd upplaga på drygt 200 000 exemplar. I ett land med en befolkning på 67 miljoner och en läskunnighet på 37 % är det uppenbart att tidningarna endast når en försvinnande liten del av befolkningen.

Flera av de privata tidningarna är knutna till oppositionen, vilket av regeringen anses klandervärt. De framför ofta skarp kritik mot regeringen och särskilt mot premiärministern. Kvaliteten på journalistiken är allmänt undermålig. Med hänvisning till detta har regeringen tidigare arresterat åtskilliga journalister och flera av dessa har dömts till fängelse. På senare tid synes dock myndigheternas kontroll av pressen ha minskat. Journalisterna har en organisation (*Ethiopian Free Press Journalists Association*, EFPJA) som är registrerad hos myndigheterna och som 2001 fick ett nytt kontor i Addis Abeba. Officiellt förekommer ej censur, men viss självcensur tillämpas i praktiken av den fria pressen. Den statsägda pressen är svag och ägnar sig mest åt att föra fram myndigheternas budskap.

Etermedia är helt statskontrollerade. Lagen tillåter privata radiostationer, men några föreskrifter om hur dessa skall arbeta har ännu inte godkänts.

Befolkningen består i ungefär lika delar av kristna och muslimer. Utövandet av religion präglas av stor tolerans, och kravaller med religiösa inslag är sällsynta.

9. De politiska institutionerna

Enligt konstitutionen och gällande lagar är landet demokratiskt. Regeringen har en uttalad målsättning, som senast kom till uttryck i regeringsförklaringen i oktober 2001, att befästa demokratin. I realiteten finns dock åtskilliga brister.

Allmänna val till parlamentet genomfördes i maj 2000 med deltagande av 17 oppositionspartier samt regeringskoalitionen EPRDF med dess fyra huvudpartier och flera stödpartier, samtliga etniskt baserade. Regeringen uppmuntrade oppositionen att delta, bl.a. genom att låta givarna bidra till en fond som finansierade oppositionspartiernas kampanj. EPRDF vann dock stort. Av 547 platser i underhuset har EPRDF 447, oppositionen har 25 och oberoende partier 75. Oppositionen i parlamentet är sålunda till sin storlek obetydlig, men det är ändå första gången i etiopisk politik som man kan tala om en egentlig parlamentarisk opposition. Den gör sig ofta hörd i parlamentet och påtalar missförhållanden men saknar möjligheter att driva egna frågor gentemot regeringen. EPRDF:s lagförslag röstas ofta igenom omedelbart.

Parlamentsvalen 2000 ansågs i stort sett och med undantag för den södra regionen ha genomförts korrekt. De lokalval som skedde i februari/mars 2001 präglades emellertid av sådana trakasserier mot oppositionen och dess kandidater att oppositionspartierna i flertalet valkretsar drog sig tillbaka och inte deltog. I flera valkretsar i den södra regionen fick lokavalen göras om senare under året, och även då förekom oegentligheter.

Allmänna val övervakas av den nationella valkommissionen (*National Election Board*). Den har gjort flera framgångsrika insatser för att rätta till missförhållanden men misslyckats med att komma till rätta med maktmissbruket i den södra regionen.

Enligt konstitutionen är Etiopien en federal stat med nio delstater, även kallade regioner, samt två självstyrande städer (Addis Abeba och Dire Dawa). Regionerna har egen regering och viss självständighet vad gäller förvaltning, rättsväsende och skatteuppbörd. Ekonomisk utveckling styrs dock i stor utsträckning centralt av den federala regeringen. Konstitutionen ger minoriteter långtgående rättigheter vad gäller språkliga, religiösa och kulturella yttringar.

Kvinnor deltar i det politiska livet men är kraftigt underrepresenterade. Av 19 ministrar i regeringen är endast en kvinna. I parlamentet är 42 av de 547

ledamöterna kvinnor. Den senare siffran är ändå en förbättring jämfört med det tidigare parlamentet där 13 ledamöter var kvinnor. I högsta domstolen är tre av 14 ledamöter kvinnor.

10. Rätten till arbete och relaterade frågor

Arbetslösheten är omfattande och ett stort socialt problem. Varje år slutar 90 – 100 000 elever sekundärskola efter 12 års utbildning. Av dessa får ca 50 000 plats vid universitet eller annan vidare utbildning. För flertalet av återstoden återstår tillfälligt arbete eller arbetslöshet. En ny sådan kull kommer varje år. Med en sådan arbetsmarknad är konkurrensen om lediga arbeten mycket stor och diskriminering kan givetvis förekomma. Det är dock inte känt att diskriminering på grund av kön eller etnisk härkomst skulle vara vanlig.

Konstitutionen ger rätt för arbetare att organisera sig i fackförbund. Särskilda undantag föreskrivs dock för lärare, statstjänstemän och personal inom rättsväsendet. Endast ca 300 000 arbetare är organiserade. Det finnes en landsorganisation (*Confederation of Ethiopian Trade Unions, CETU*) som samarbetar nära med myndigheterna. Strejker är tillåtna enligt lag men inträffar relativt sällan, främst därför att det är så ont om arbetstillfällen.

Löneläget är mycket lågt. Den av staten fastställda minimilönen är kr 132 (ETB120) per månad vilket är alldeles otillräckligt för att försörja en familj. I olika sektorer kan minimilönen dock vara högre. Lagen fastställer att arbetsveckan får vara högst 48 timmar, men för många privatanställda är den åtskilligt längre. Arbetsförhållandena är undermåliga på många arbetsplatser.

11. Rätten till bästa uppnåeliga hälsa

Hälsovården är bristfällig. Vad gäller flertalet indikatorer på hälsa och hälsovård ligger Etiopien bland de sämsta länderna i afrikansk jämförelse. Förhållandena är värst på landsbygden. Diskriminering på etnisk eller annan grund förekommer inte, men hälsovården är sämst utbyggd i de mest avlägsna regionerna. Den byggs ut i en snabbare takt än det finnes tillgängliga mänskliga och ekonomiska resurser för drift, och många kliniker står därför tomma.

Av statsbudgeten avsattes budgetåret 2000/01 5,2 % till hälsovård. Detta innebär en ökning jämfört med tidigare år möjliggjord av minskningen av försvarsutgifterna, och ökningen väntas fortsätta kommande år. Etiopien har världens tredje största antal invånare smittade av HIV/AIDS (efter Indien och Sydafrika). Åtgärdsprogram finns men saknar resurser.

12. Rätten till utbildning

Skolgång i Etiopien är obligatorisk t.o.m. tionde klass. Av alla barn i åldern 7-14 år går 57 % i skolan. Flera slutar emellertid i förtid, endast 38 % av de som börjar första klass fullgör femte klass. Skolgången är kostnadsfri men

skrivböcker och skoluniformer betalas av föräldrarna, en stor utgift för många fattiga föräldrar som gör att de ofta inte har råd att ha kvar barnen i skolan. Av statsbudgeten 2000/01 avsattes 13,8 % till undervisning, och andelen väntas öka kommande år.

I primärskolan går 74 % av alla pojkar och 48 % av alla flickor. Av eleverna i sekundärskolan är 59 % pojkar och 41 % flickor. Endast i Addis Abeba råder balans mellan könen, i vissa regioner är pojkarnas övervikt stor. På landsbygden missgynnas flickorna eftersom de i större utsträckning än pojkarna tvingas hjälpa till i hemmet istället för att delta i undervisningen.

Många går i skolan i skift. Antalet barn i skolan varierar kraftigt mellan regioner och mellan stad och landsbygd. I synnerhet på landsbygden är bristen på skolor ett problem. Läroplanen har inslag av MR, t.ex. begreppet demokrati, men lärarna är ofta alltför okunniga för levandegöra ämnet.

13. Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard

En tillfredsställande levnadsstandard är en utopi för det stora flertalet av den etiopiska befolkningen. Medelåldern är 43 år, väsentligen lägre än genomsnittet för Afrika. Fattigdomen är utbredd och bristerna omfattande vad gäller bostad, livsmedelsförsörjning och tillgång till sociala tjänster. Hela 85 % av befolkningen lever av primitivt småjordbruk på landsbygden. Endast 15 % av befolkningen har rimliga sanitära förhållanden, 30 % har tillgång till rent vatten. Flertalet bor isolerade, 75 % av befolkningen på landsbygden bor mer än sex timmars gångväg från en allvädersväg. Etiopien har kroniska underskott i sin livsmedelsförsörjning, nära halva befolkningen (49 %) beräknas vara undernärmd. År 2000 var 10 miljoner människor i behov av livsmedelsbistånd, efter en god skörd är siffran i år omkring 5,2 miljoner.

Diskriminering vid fördelning av t.ex. livsmedelshjälp förekommer inte i stor skala, även om det har inträffat att de som röstat på oppositionen eller vägrat sända sina söner till krigstjänst blivit missgynnade. I den del av södra regionen, där oppositionen är stark, har leveranser av gödningsmedel och livsmedelshjälp uteblivit.

14. Kvinnans ställning

I konstitutionen ges jämställdhet mellan könen stor vikt. Etiopien har ratificerat Konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor. För att höja kvinnans status antog regeringen 1997 ett nationellt handlingsprogram. Detta söker bl.a. öka kvinnors tillgång till arbete och till sociala tjänster. I premiärministerns kansli finnes en ansvarig med ministers rank för kvinnofrågor och i varje region skall finnas ett kontor för sådana frågor. Handlingsprogrammet synes dock inte haft någon större effekt, och i regionerna är kontoren för kvinnofrågor svaga. På FN:s index 2001 för

könsrelaterad utveckling ligger Etiopien på plats 142 av de 146 länder för vilka statistik finnes.

Traditionella beteenden som könsstympning och bortförande av unga flickor för tvångsäktenskap minskar men är fortfarande vanligt förekommande. Regeringen stöder enskilda organisationers arbete med att förändra sådana beteenden. Enligt en studie från 1990 var 90 % av alla kvinnor omskurna, 1998 hade siffran minskat till 73 %. Sedan 1997 får kvinnor möjlighet att hyra mark (all mark tillhör staten och måste därför hyras). Ny familjelagstiftning antogs 2000 och gör kvinnor jämställda med män vid skilsmässa.

För moderna kvinnor i städerna finns få restriktioner. Samtidigt är dock kvinnors och unga flickors situation fortfarande mycket utsatt. Det uppskattas att minst 1 000 våldtäkter äger rum årligen enbart i Addis Abeba, men under 12 månader före september 2000 dömdes endast 168 förövare av våldtäkt i hela landet. Många kvinnor känner inte till sina rättigheter enligt lagen vid dessa brott. Män lämnar ofta sina familjer utan att ta ansvar för deras försörjning. Kvinnomisshandel liksom våldtäkt inom äktenskapet är vanligt förekommande. Flickor gifts ibland bort i mycket unga år genom arrangerade äktenskap, och havandeskap i tidig ålder är vanligt. Förhållandena för kvinnor är sämst på landsbygden.

15. Barnets rättigheter

Regeringen uppmuntrar enskilda organisationer, såväl internationella som inhemska, att arbeta med barn. Det finns ett växande intresse hos olika myndigheter att bättre ta tillvara barnens intressen, vilka särskilt nämns i lagstiftningen om tillsättandet av en ombudsman för mänskliga rättigheter (avsnitt 5 ovan).

Problemen är emellertid stora. Som nämnts ovan går långt ifrån alla barn i skolan, bl.a. därför att tillräckligt antal skolor saknas och föräldrarna använder barnen som arbetskraft i jordbruket. Antalet gatubarn uppskattas till 200 000, varav 150 000 i Addis Abeba, och anses öka. Barnprostitution förekommer och ökar i omfattning. Sexuellt våld mot barn är inte ovanligt. Fattiga familjer på landsbygden säljer ibland sina döttrar som prostituerade. Som nämnts ovan förekommer barnäktenskap, särskilt på landsbygden. Handel med barn över gränserna till grannländerna är ett växande problem.

Den legala åldern för militärtjänst är 18 år, och försvarsministeriet har gjort ansträngningar för att säkerställa att unga rekryter är yngre. Militären har erkänt att det förekommit att yngre pojkar rekryterats i början av kriget mot Eritrea, men detta sägs nu ha upphört. Födelseregistrering saknas emellertid, och föräldrar skickar ibland yngre pojkar till militären av patriotiska och ekonomiska skäl.

16. Olika befolkningsgruppers situation

Som nämnts ovan är Etiopien en federal stat, där konstitutionen uttryckligen uppmuntrar möjligheterna för varje etnisk grupp att bevara sin särart. Officiell diskriminering av olika etniska grupper förekommer därför inte. I parlamentet sker översättning till de större språken och etermedia har utsändningar på dessa.

Landet har ca 80 olika etniska grupper, flertalet med egna språk, varav drygt 40 enbart i den södra regionen. Denna etniska och språkliga mångfald är en återkommande källa till konflikter, i många fall understödda och stimulerade av lokala makthavare. Under våren 2002 inträffade svåra konflikter mellan etniska grupper, t.ex. mellan afars och isaaqs i öster och mellan nilotiska folk kring staden Tepi i sydväst, som förorsakade hundratal döda.

Antalet sammandrabbningar mellan etniska grupper i konflikt över naturresurser synes öka. Bakgrunden är befolkningstillväxten på landsbygden i förening med begränsad tillgång på mark och vattenresurser.

Den största etniska gruppen i landet är *oromos* med nära en tredjedel av befolkningen. Denna grupp har klagat över försummelse och diskriminering från den av *tigreaner*, som utgör blott 6 % av befolkningen, dominerade regeringen. De rättsövergrepp, som nämnts ovan i avsnitt 6, har begåtts huvudsakligen mot grupper som sägs ha givit stöd till OLF, som regeringen betecknar som en terroriströrelse syftande till oberoende för *oromos*.

17. Homosexuellas situation

Lagen föreskriver förbud mot sodomi, men några domar enligt denna lag har inte avkunnats. Öppna homosexuella förhållanden är sällsynta. Betydande svårigheter skulle sannolikt drabba den som manifesterar en homosexuell läggning, men rapporter om diskriminering av homosexuella saknas.

18. Flyktingars rättigheter

Etiopien har anslutit sig till 1951 års flyktingkonvention och har varit generöst med att ge fristad till flyktingar från grannländerna. I maj 2002 hyste Etiopien flyktingar från Sudan (84 000), Somalia (50 000) och Eritrea (4 200). Antalet flyktingar från Sudan ökar sakta medan de flyktingar som är från den norra del av Somalia som kallas Somaliland håller på att återvända. Till dessa av UNHCR erkända flyktingar bör dock läggas ca 95 000 människor som med tvång repatrierats från Eritrea. Av dessa lever tre fjärdedelar i Tigray i norr, återstoden i regionen Amhara eller i Addis Abeba, flertalet under svåra förhållanden.

Den etiopiska regeringen har en myndighet för administration av flyktingfrågor. Den lyder under säkerhetstjänsten och finansieras till 100 % av UNHCR. FN har utan framgång försökt få etiopiska regeringen att ta ekonomiskt ansvar för denna myndighet som i praktiken fungerar som en broms mot repatriering av flyktingar, eftersom dess personal blir överflödigt när flyktingläger stängs.

Det återstår ca 76 000 internflyktingar i Tigray som tvingades lämna sina hem som resultat av kriget med Eritrea och ännu inte kunnat återvända. Som nämnts ovan synes deportationerna till Eritrea av eritreaner nu ha upphört. Fortfarande lever dock ett stort antal eritreaner i Etiopien och betraktas som utlänningar vars uppehållstillstånd måste förnyas årligen. Deras situation präglas av osäkerhet och administrativa övergrepp sägs förekomma när deras uppehållstillstånd skall förnyas.

19. Funktionshindrades situation

Det beräknas finnas sex miljoner människor med funktionshinder i Etiopien. Enligt konstitutionen skall staten bistå de funktionshindrade. I praktiken ges de dock mycket begränsad hjälp och är i de flesta fall hänvisade till tiggeri för sin försörjning. Enligt en rapport från 1998 har endast 500 av totalt 700 000 människor med synskador ett reguljärt arbete. Det beräknas finnas 800 000 mentalt sjuka personer men endast ett mentalsjukhus.

Det finns enskilda organisationer som arbetar med att ta fram proteser och andra hjälpmedel, men effekten av deras arbete är begränsad. Behovet av deras arbete har ökat kraftigt efter kriget, då många soldater och civila har drabbats av minskador.

20. Oberoende organisationer för mänskliga rättigheter

De viktigaste inhemska organisationerna har nämnts ovan, EHRCO och EWLA. De är registrerade hos myndigheterna och tillåts verka men 2001 var båda utsatta för trakasserier och begränsningar. EHRCO beskyldes för att ha underblåst kravallerna i Addis Abeba i april 2001, medan EWLA sades på oklara grunder ha "överskridit sina befogenheter". En tredje organisation vid namn APAP arbetar med vidareutbildning av jurister inom domstolsväsendet. Samtliga får stöd från flera givare och utför ett uppskattat och värdefullt arbete.

Därutöver finns ett stort antal både inhemska och internationella organisationer som arbetar med t.ex. barn och funktionshindrade. Regeringen välkomnar deras verksamhet så länge de arbetar med att förstärka utbudet av sociala tjänster men vill inte ge dem någon rådgivande roll.

21. Fältverksamhet eller rådgivning på området rörande mänskliga rättigheter

Sådan verksamhet bedrivs i begränsad omfattning och då i regel kopplad till specifika projekt. UNDP samordnar ett stöd från flera givare, inklusive Sverige, för att stärka parlamentet. Flera givare, däribland Sverige, ger stöd till inhemska enskilda organisationer för upplysningsverksamhet på mänskliga rättighetsområdet. ICRC arbetar med att utbilda personal inom militären och polisen i mänskliga rättighets-frågor. Sverige stöder ett projekt i regionen Amhara för utbildning av domare och åklagare i MR.

En röd tråd i alla de problem som nämns ovan avseende rättssäkerhet är den begränsade kapaciteten hos rättssektorn, särskilt domstolsväsendet. Detta har varit en försummad sektor som fått lite externt stöd. Problemen ges nu ökad prioriterat av regeringen, och diskussioner pågår om ett samordnat stöd av flera givare.